

Jørn Lund Kristensen
Avlsdirektør
Roskilde

Flotte frøudbytter i 2021

Vi er nu så langt inde i rensesæsonen, at vi med rimelig sikkerhed kan fastslå, at frøhøsten 2021 i Danmark bliver over middel. Mens vi kan glæde os over en generel pæn frøhøst i Danmark, har vores kolleger i mange af de frøproducerende lande i resten af verden haft meget store udfordringer i 2021

Selv om vi samlet set høster over middel i Danmark, er de geografiske forskelle store mellem landsdelene. Regnen drev forbi Bornholm længst mod øst og Jylland længst mod nord på nogle kritiske tidspunkter i vækstsæsonen, og det kostede på frøudbyttet.

Holland blev som andre dele af Europa ramt af meget nedbør, da rajgræshøsten stod for døren. I USA og Canada har frøhøsten været meget dårlig. Tørke og ekstrem varme har givet udbytter under normalen i alle arter i de frøproducerende stater.

Vækstsæsonen for frøafgrøderne

Vores danske frømarker kom godt igennem sidste efterår med pæne udlægsmarker, og vi fik en mild og grøn vinter og ingen vinterskader. Dog havde vi en periode i februar med hård frost, men ikke noget afgrøderne tog skade af. Foråret lod vente på sig, og vi skulle langt hen i april, før væksten kom rigtigt i gang. I de områder af landet, der gik fra kulde til tørke, havde frømarkerne det hårdt. Den langsomme vækststart gav en sen skridning i mange arter, vi husker tilbage på et koldt og sent forår, og vi forventede derfor en sen høst.

Kulde i maj og tørke på udsatte steder i Nordjylland og især Bornholm, kostede frøudbytte i stort set alle arter. En dårlig frøsætning og en kort periode fra blomstring til høst gav skuffende frøudbytter i de to regioner. I andre dele af landet gav kraftige regnbyger og regnmængder med op til tre gang skybrud udfordringer. Men med rettidig omhu, de rigtige maskiner og gode lager- og tørrefaciliteter lykkedes det i overraskende fin stil for vores frøavlere at få årets høst godt i hus. Det er dejligt at se, at vores dedikerede frøavlere udviser rettidig omhu med at prioritere frøhøsten.

Det ser ud til at vinterhveden og vinterrapsen udbyttmæssigt har haft vanskeligere betingelser i denne sæson end vores frøgræsser.

Svinglerne klarer sig godt i 2021

Vi har modtaget næsten 25 pct. af årets avl på vores afdelinger, og vi er godt i gang med rensningen. I modsætning til sidste år ser udbytterne i svinglerne gode ud i år. Det gælder både rødsvingel, strand-

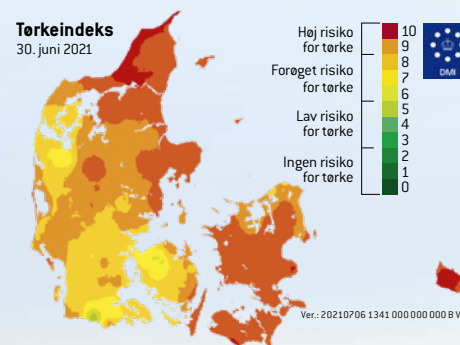
svingel, engsvingel og bakkesvingel, der viser pæne udbytter og fin kvalitet. Igen må vi konstatere, at udbytte og kvalitet i de tørkeplagede områder i landet ligger noget under middel. De frømarker, der har været udsat for kraftig regn fra blomstring og især lige før høst, har også lidt tab i marken.

Tabel 1 viser de foreløbige skøn over udbytter i de enkelte arter. Det er opgjøret for konventionelt frø, hvor sammenligningsgrundlaget er gennemsnittet af de tidligere fem års udbytter.

Tabel 1. Prognose for høstudbytte – for høst 2021, DLF Danmark

	Udbytte kg pr. ha	Relativt udbytte i forhold til fem års løbende snit
Hvidkløver	520	120
Alm. rajgræs	1.550	102
Hybrid rajgræs	1.430	100
Ital. rajgræs	1.390	95
Rajsvingel	1.330	120
Rødsvingel	1.600	115
Bakkesvingel	1.300	150
Strandsvingel	1.540	115
Hundegræs	1.330	115
Engragræs	1.150	114

Tørkeindeks den 30. juni 2021 viser, at det især var Nordjylland og Bornholm der var udfordret med tørkestress i frøfyldningsperioden. Kilde DMI

Kommentarer til de enkelte arter

- Hvidkløver står til at lande på et udbytte på 20 pct. over fem-årsnormalen. Dog ser vi også i år lokale og alvorlige skadedyrs-angreb. Især den økologiske hvidkløveravl ser ud til at ligge på et udbytte på omkring 50 pct. af en normal høst
- Alm. rajgræs ser ud til at give et udbytte lidt over normalen men med meget store regionale forskelle. Bornholm blev hårdt ramt af sommertørken i juni, og når rajgræshøsten i Nordjylland starter en uge før de normalt tidligste områder, er det tegn på, at udbyttet ikke når til tops i regionen. Der stod generelt nogle flotte rajgræsmarker rundt om i landet, men regnbyger og høstbesvær på udsatte steder satte en stopper for den helt store succes. Men alt i alt når vi samlet set et tilfredsstillende udbytte i alm. rajgræs
- Ital. rajgræs ligger sammen med westerwoldisk rajgræs lidt under et normaludbytte
- Rødsvingel kommer med et flot udbytte i år, hvilket er glædeligt, for sidste års skuffelse var netop rødsvingel. Så det er godt, at den er tilbage på sporet igen. Dog er udbyttet og rumvægten fra de tørkeplagede egne lavere end i resten af landet
- Strandsvingel tegner som rødsvingel til at være pænt over en normal høst
- Hundegræs har haft et flot udbytte
- Engrapgræs har igen i år givet et flot udbytte

Tabel 2. Svindprocenter 2021 sammenlignet med gennemsnittet af de sidste fem år

	2021	5 års gennemsnit 2016-2020
Hvidkløver	–	31
Alm. rajgræs	15	15
Ital. rajgræs	13	11
Rajsvingel	–	17
Rødsvingel	14	14
Bakkesvingel	17	21
Strandsvingel	17	17
Hundegræs	–	13
Engrapgræs	22	24
Total græs og kløver	16	16

Råvarekvaliteter

Tabel 2 viser de foreløbige svindprocenter sammenlignet med de seneste fem års svind i gennemsnit. Frøkvaliteten ser bedre ud end sidste år, men vi kæmper stadig med for meget græsukrudt i vores danske frømarker. Foruden enårig rapgræs og væselhale må vi også konstatere at ital. rajgræs i alm. rajgræs er et voksende problem. Spirevnerne ser ud til at være gode i år. ■

Kulde og regn pressede udbytterne ned i Holland

Som det øvrige Europa kom foråret sent til Holland i år. Det gav en meget sen vækststart i frømarkerne. Da foråret endelig kom fortsatte regnen i det sydlige Europa inkl. Holland. Selv om Holland blev forskånet for de store mængder nedbør, som faldt i Tyskland og Frankrig, trak frøhøsten ud, og meget rajgræs blev bjerget sent og under ustadige vejrforhold. Så en meget lovende rajgræshøst endte på omkring fem procent under middel.

Varmen og tørken har plaget USA

Der var til høst 2021 etableret færre frøavlsarealer i USA end normalt. Konkurrencen fra andre afgrøder presser græsfrøet, men også besværet med etableringen i et tørt efterår i 2020 reducerede arealerne. Dertil kom den ekstreme tørke og varme i foråret og sommeren 2021. Fra det store frøområde Willamette Dalen i Oregon meldes om den tredjetørreste marts, der blev fulgt op af den tørreste april siden vejrrregistreringen startede. Sommeren blev meget varm med ekstreme temperaturer på over 40 °C. Udbytterne i Washington, Minnesota, Idaho og Oregon ligger under normalen i de store arter som rajgræsserne, strandsvingel og engrapgræs. Det har de aldrig oplevet tidligere i USA, så udbuddet af frø i USA er lavt i år.

Extremt vejr i Canada

Canada havde i denne sæson også ekstreme vejrforhold, der påvirkede høsten negativ. Varmen og tørken i Nordamerika påvirkede også høsten i Canada. Der tales om henved en halvering af udbyttet i både timote, strandsvingel, rødsvingel og rajgræs.

Hundegræs var en af de de frøafgrøder, der gav et flot udbytte i 2021. Her en veludviklet hundegræsmark på Holsteinborg Gods ved Skælskør